

Vår dato: [22.09.21]
Deres dato:
Vår referanse: Jørgen Leegaard
Deres referanse:

En fremtidsrettet og grønn byggenæring (bygg, anlegg og eiendom)

Bygg-, anlegg og eiendomsnæringen (BAE) er Norges største fastlandsnæring og landets største distriktsnæring. BAE-næringen spiller en nøkkelrolle for et grønt, bærekraftig og seriøst arbeidsliv.

Vi tillater oss derfor å komme med noen konkrete forslag til ny regjeringsplattform innen følgende temaer:

1. Bærekraft, klima og miljø
2. Sikre like konkurransevilkår og et seriøst arbeidsliv
3. Bærekraftig samferdsel og infrastruktur
4. Sikre kompetanse og rekruttering til byggenæringen
5. Boliger for alle

1. Bærekraft, klima og miljø

BAE-næringen kan bidra med store reduksjoner av klimagasser i Norge. Skal næringen klare å realisere dette potensialet, må vi ta i bruk et bredt spekter av virkemidler.

Levetiden på bygg og infrastruktur må økes i en sirkulær økonomi. Det må legges større vekt på vedlikehold og rehabilitering, særlig i den offentlig eide bygningsmassen, og ambisjonene må følges opp med nødvendige endringer i regelverk, krav til prosjektering og utførelse, dokumentasjon og teknologiutvikling.

Det er bedriftene som i praksis skal gjennomføre de nødvendige endringene. De er helt avhengig av forutsigbarhet i krav, incentivordninger og konkurransevilkår i denne satsingen.

Overgangen til det grønne samfunnet krever mye elektrisk kraft. Energieffektivisering i den eksisterende bygningsmassen er her en betydelig kilde til å sikre nødvendig tilgang på elektrisk kraft.

På vegne av bedriftene i BAE-næringen fremmer vi konkrete anbefalinger til den nye regjeringens satsing innenfor **bærekraft, klima og miljø**:

- Det skal stilles miljø-, klima- og utslippskrav til materialer og løsninger i alle offentlige prosjekter.
- Byggeregelverket skal brukes til å redusere klimagassutslipp i et livsløpsperspektiv.
- Norge skal delta aktivt i EUs regelverksutforming for sirkulær økonomi og byggeregelverket.
- EUs bygningsenergidirektiv skal innføres for å muliggjøre grønn finansiering gjennom EUs taksonomi.
- Det skal gjøres endringer i byggeregelverket og forskrifter for å gjøre det enklere å rehabilitere.
- Dokumentavgiften på eksisterende bygg skal fjernes for å gjøre det rimeligere å bevare.
- Enova skal få i oppdrag å støtte trinnvis energieffektivisering i alle typer bygg og anlegg og andre tiltak for å møte klimaendringene.
- Husbankens og Enovas støtte til energioppgradering skal utvides til også å gjelde borettslag og sameier.
- Bruken av offentlige forskningsmidler og andre incentivordninger skal økes for å stimulere til miljøinnovasjon, grønn omstilling innen bygg og infrastruktur og investeringer i elektriske maskiner og utstyr.
- Regelverket og offentlige anskaffelser skal støtte opp om en digital verdikjede og sporbarhet for produkter i byggenæringen.
- Satsingen på digitaliseringsarbeidet i næringen skal økes for å nå klima- og miljømål, og for å øke produktivitet og lønnsomhet.
- Samordningsrådet for digitalisering skal videreføres som en pådriver for gode klimavalg i byggenæringen.
- Program for kompetanseheving hos offentlige bestillere innen miljø, klima, ressursoptimalisering og digitalisering.

2. Sikre like konkurransevilkår og et seriøst arbeidsliv

Det er viktig å sikre de seriøse bedriftene like og forutsigbare konkurransevilkår. Videre må det lønne seg å satse på kvalifisert arbeidskraft og det må lønne seg å være lærebedrift. Svart arbeid og økonomisk kriminalitet er en trussel mot norsk økonomi. Digitalisering må utnyttes som verktøy for å utvikle et seriøst arbeidsliv og kontraktene må utformes slik at store og små bedrifter kan være med i konkurransen på like vilkår.

På vegne av bedriftene i BAE-næringen fremmer vi konkrete anbefalinger til den nye regjeringens satsing innenfor **seriøst arbeidsliv**:

- Kompetanse, leveringstid, økonomi og seriøsitet skal telle mer enn pris i offentlige anbudskonkurranser.
- "Lille Doffin" etableres for å sikre at også mindre bedrifter kan være med i konkurranse om offentlige oppdrag.
- HMS-kortet skal forbedres med kobling til nasjonal ID, kvalifikasjoner og A/a-registeret.
- Det skal iverksettes tiltak for å få bukt med useriøse aktører i byggenæringen. Så langt som mulig skal det være felles seriøsitetstiltak for offentlig sektor.

- Det skal etableres en Norgesmodell for byggenæringen i samarbeid med partene i arbeidslivet.
- A-krim sentrene skal videreutvikles slik at disse kan utveksle informasjon seg imellom.
- Poli og offentlige tilsynsmyndigheter skal sikres hjemler til å stanse bygge- og anleggsplasser hvor det kan foregå ulovlige arbeider.

3. Bærekraftig samferdsel og infrastruktur

Effektiv samferdsel og transport er viktig for å sikre norsk verdiskaping, redusere utslipp og bygging av varige samfunnsverdier. NTP må være et godt planleggingsverktøy ved at det sikres forutsigbarhet i hele perioden gjennom årlige bevilgninger.

Norske aktører må i størst mulig grad få anledning til å delta i konkurransen om utbyggingsprosjekter.

På vegne av bedriftene i BAE-næringen fremmer vi konkrete anbefalinger til den nye regjeringens satsing innenfor **bærekraftig samferdsel og infrastruktur**:

- Nasjonal Transportplan skal følges opp med årlige bevilgninger og konkretiseres utover første 6 års periode for å legge til rette for investeringer og verdiskaping i Norge.
- Sørge for en helhetlig og forpliktende plan for å redusere vedlikeholdsetterslepet på både riksveier og fylkesveier.
- Flaskehalsen på fylkesvegnettet skal utbedres ved at bruprogrammet i NTP gjennomføres og at tilførselsveier utbedres.
- Det skal tilrettelegges for bruk av modulvogntog også på fylkesvegnettet for å få sammenhengende industri- og næringsstrekninger for modulvogntog og andre vogntog.
- Grønt landtransportprogram skal følges opp for å bidra til nødvendig klimaomstilling i nærings- og tungtransporten.
- Mest mulig gods skal flyttes fra veg til bane for å redusere klimagassutslipp.
- Kontraktstørrelser skal tilpasses det norske anleggsmarkedet ved tildeling og bygging av offentlige infrastrukturprosjekter.
- Mulighetene for at norske aktører kan inngå arbeidsfellesskap på større prosjekter skal klargjøres.
- Det skal stilles ambisiøse og tallfestede miljø- og klimakrav ved offentlige anskaffelser og pris skal aldri være eneste tildelingskriterium ved tildeling av bygg- og anleggskontrakter.

4. Sikre kompetanse og rekruttering til byggenæringen

Samfunnet er avhengig av at byggenæringen har kapasitet og kompetanse til å bygge infrastruktur, boliger og andre bygninger. Omformingen av samfunnet og næringen til en grønn og mer bærekraftig næring krever bred kompetanse. Det er stor mangel på skoletilbud i Vg2, særlig for de mindre fagene, noe som hindrer rekrutteringen til næringen. Det er helt nødvendig med et tettere samarbeid mellom fylkeskommunene og næringen for å sikre kompetanseløft og enkel tilgang på etterspurte utdanningsløp.

På vegne av bedriftene i BAE-næringen fremmer vi konkrete anbefalinger til den nye regjeringens satsing for å sikre **kompetanse og rekruttering til byggenæringen**:

- Det skal utvikles ordninger som gir Vg2-tilbud for byggenæringens fag i alle fylker.
- Utdanningstilbudene i yrkesfag skal dimensjoneres etter næringens behov og muligheten for læreplass. Det skal gjøres i et forpliktende samarbeid med partene i arbeidslivet.
- Det skal opprettes et Nasjonalt senter for yrkesfagutdanning som styrker kunnskap om yrkesfag og som omfatter aktivitet om partsamarbeid, fagutvikling, læreplanarbeid mv.
- Det skal lages en forpliktende opptrappingsplan for å øke studieplasser i høyere yrkesfaglig utdanning.
- Det skal legges til rette for livslang læring gjennom fleksible etter- og videreutdanningstilbud.
- Ved inngåelse av offentlige kontrakter skal det alltid stilles krav om lærlinger på prosjektene og fagkunnskap skal knyttes til oppgavene.
- Lærlingetilskuddet til bedriftene skal fortsatt være på nivå med kostnaden for en yrkesfagelev i videregående skole.

5. Boliger for alle

Velfungerende boligmarkeder er avgjørende for utviklingen i alle deler av landet. Særlig i pressområdene i de større byene vil det kunne være hensiktsmessig med noen aktive myndighetstiltak for å stimulere tilbudet av boliger for alle.

På vegne av bedriftene i BAE-næringen fremmer vi konkrete anbefalinger til den nye regjeringens satsing for å sikre en **effektiv boligpolitikk**:

- Gjennomgå regelverket for boligutleie med sikte på å øke profesjonaliteten i det markedet, men ikke på bekostning av å eie.
- Målrette boliglånforskriften til førstegangskjøpere, aleneforeldre og andre utsatte grupper.
- Samarbeide med næringen om flere veier inn i boligmarkedet.
- Effektivisere regulering av eiendom gjennom økt digitalisering og færre statlige innsigelser.
- Styrke Husbanken slik at boligmarkedet dekker samfunnets behov for boliger.

Vi håper at de innspillene vi her har gitt på vegne av bedriftene i bygg-, anlegg- og eiendomsnæringen kan komme til nytte i arbeidet med å skape en solid politisk plattform for regjeringens arbeid i de neste fire årene.

Vi bidrar gjerne med utfyllende informasjon på de enkelte forslagene dersom det er behov for dette.

Vennlig hilsen
Byggenæringens Landsforening

Jørgen Leegaard (sign)
Direktør for samfunnspolitikk